

Chefredakteur
Hrredactor — Főszerkesztő
REINHART GYULA
Redactor — Szerkesztő — Redacteur:
NEMEDY GÁBOR

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Colegiul profesional

Nu ne mai despart decât trei săptămâni până în ziua sorocită pentru alegerea senatorilor Camerelor de Comerț, de Agricultură și de Muncă.

Spre deosebire de celelalte alegeri, colegiile acestea nu cunosc cel puțin până acum, nici lupta electorală, nici propaganda nemăsurată, nici infruntarea dintre partide. Si după experiența trecutului, nu avem nici un temei să ne gândim că în cele trei săptămâni ce urmează, vor aduce o schimbare de decor.

Asta nu înseamnă că colegiul profesional este mai puțin interesant decât celelalte. Am putea spune dimpotrivă, fiindcă, dacă la colegiul universal voturile nu se îndreptă, potrivit spiritului legii electorale, spre persoana, ci spre liste, la colegiul profesional nu interesează decât persoana.

Mai mult, stabilindu-se principiul că un partid politic care nu întrunește 2 la sută din voturile totale exprimate în întreaga țară, nu poate trimite niciun reprezentant în Adunarea Deputaților și că nelămurirea majorității, împiedică alegerea unei liste de senatori, legiuitorul a ținut să sublinieze că cei care interesează în reprezentanța noastră parlamentară, nu este omul, ci ideea pe care o reprezintă. Cu alte cuvinte, a pus organizația politică colectivă, partidul, înaintea personalității oricât de desăvârșită ar fi ea, a unui eventual candidat.

La colegiul profesional, situația e alta. Nu interesează atât colectivitatea politică în care se află candidatul, cât interesează ce reprezintă el din punctul de vedere al posibilităților profesionale. Voturile nu se mai dau pe scrutin de listă, nici nu se cere înregistrarea în lăuntrul unui partid, care să îngăduie întrunirea unui număr mare de voturi, ci se dau de un colegiu foarte restrâns, de reprezentanți ai claselor producătoare, cu credința că în felul acesta, se va căpăta o reprezentanță profesională cât mai desăvârșită.

Se poate spune că în intenția legiuitorului constituțional, era să creeze un început de corporatism în țara noastră. Aceasta reiese și din faptul că reprezentanța parlamentară profesională, existentă înainte numai pentru Biserica și învățământul superior, îmbrățișează după Constituție, de acum, comerțul, industria, agricultura și munca adică aproape toate ramurile de activitate.

A fost în gândul legiuitorului să se dea puțința ca din rândul aleșilor, să se aleagă cei mai aleși. În asta stă deosebitul preț care trebuie să se pună pe reprezentanții colegiului profesional.

O reprezentanță profesională ca să poată fi folositoare, trebuie însă să fie activă. Mai ales în vremurile noastre, când politica generală a Statului, în loc să armonizeze diferitele interese economice, le desparte, — de multe ori le asvârle chiar pe unele împotriva celorlalte, — trebuie să se obțină locuri în Senatul țării pentru oameni cari, pe lângă trecutul lor frumos, pe lângă izbânda în profesiunea lor, să prezinte și garanția că pot lupta. În vâltoarea luptelor politice, aceștia trebuie să țină cumpăna intereselor profesionale.

Si un asemenea rol nu e ușor. Cel sortit să-l joace, trebuie să aibă mai mult decât priceperea specialistului, mai mult decât prestigiul omului politic, mai mult decât talentul oratoru-

A kisiparosság is mozgalmat indít az új forgalmiadó rendelkezés módosítása érdekében

Sérelmes intézkedéseket tartalmaz a rendelet

**Szabó Bénit kéri fel közbenjárásra
az iparos szervezetek**

Ebben az időszakban a kivetési pénzügyigazgatóság folyosói rendszerint már néptelenek szoktak lenni. Az adókiutak, sőt a fellebbezések munkálatai is véget értek, a folyosók már nem várják sorba állva iparosok, kereskedők, orvosok, ügyvédek a fellebbezési bizottságok döntését, sőt még a behajtási pénzügyigazgatóságon is mintha kevesebb lenne a munka. Választások előtt vagyunk, az adóprás ilyenkor enged, a foglalkások és végrehajtások száma mintha csökkenne, az adózó fellelegzik és sóhajtozva mondja: „Legalább ennyi hasznom legyen a választásokból...”

A nyugalmas időszak ellenére mégis kivételesen erős sürgés-forgás tapasztalható az aradi kivetési pénzügyigazgatóság folyosóján. Ennek két oka van. Az egyik ideiglenes, a másik pedig egy állandó jellegű intézkedéssel áll összefüggésben, amely sok gondot okoz az iparosságnak.

AZ ALAPÍTÁSI IRATOK BÉLYEGILLETEKE...

Beszéljünk először az első okról. Ez néhány nappal ezelőtt Adrian bucarestii pénzügyi

felügyelő személyében jelentkezett. A felügyelő a kivetési pénzügyigazgatóság egyik hivatali szobáját a maga számára rendezte be és idézéseket küldött szét a város különböző részeibe. Számos cégtulajdonost, vállalati vezetőt hívott meg a hónap különböző napjaira, annak ellenőrzése végett, hogy vajon az említett vállalatok nem követtek-e el bélyegügyi kihágásokat.

Maga az ellenőrzés természetesen jogosult. Az érdekeltek azonban azt panaszozták, hogy olyan iratokat kell többek között magukkal vinniük, amiket nem tudnak előteremteni és amelyek különben sem lenne jelentősége. Így például Adrian felügyelő azt kéri, hogy a társas cégek esetében mutassák be az alapítással egyidőben kötött társas szerződést is a bélyegilleték felülvizsgálása végett. Aradon azonban számos olyan cég van, amelyet husz, harminc, sőt ötven évvel ezelőtt alapítottak. Ezek közül bizony nem mindegyik tudja az alapítási okmányt bemutatni.

A felügyelő egy-egy féllel átlagban két óra hosszat tárgyal, vizsgálja felül iratait és könyveit.

Akik szintén forgalmi adó alá esnek

A másik kérdés az október végén életbelépett rendelet törvény, amelynek értelmében módosították az eddigi forgalmiadó-törvényt. Ennek szövegét a sajtó részletesen közölte, azonban maga az érdekel kisiparosság a jelek szerint nem döbönt rá arra, hogy ezek az új intézkedések milyen hátrányt jelentenek és olyan helyzeteket idéznek elő, amelyek föltétlenül orvoslásra szorulnak. A módosítás értelmében ugyanis számos olyan iparosnak, aki eddig forgalmi-adómentes volt fizetnie kell a forgalmiadót és az új rendelet törvény életbelépésének napjától vezetnie kell a forgalmiadó könyvet.

Az iparosság jóformán fel sem figyelt eleinte az említett intézkedésre és ennek tudható be, hogy még ma is például Aradon nagyon kevesen jelentkeztek a forgalmi adókönyvekért a pénzügyigazgatóságon, így tehát számosan vannak olyanok, akik ezeket a könyveket még nem is vezetik és ennek következtében máris kihágást követtek el.

Az aradi pénzügyigazgatóság méltányosan kíván eljárni a kisiparosokkal és ezért szakmánként idézi fel azokat, akik az új intézkedés értelmében forgalmi adókötelesek és egyelőre kihágási jegyzőkönyveket nem vesz fel. Először

lui. Trebuie să le aibă pe toate laolaltă. Si ceva mai mult: trebuie să aibă tăria de a se ridica până acolo încât să armonizeze interesele profesional pe care îl reprezintă, cu interesele generale ale țării.

Din toate cele de mai sus, se pot desprinde trei principii mari:

Alegerile pentru colegiul profesional au, mai ales în situația de astăzi, o însemnătate cu totul deosebită.

Reprezentanța parlamentară profesională nu se mai poate mărgini numai la un rol de reprezentare, ci trebuie să fie una de luptă și de apărare.

Aleși colegiului profesional trebuie să fie

personalități de seamă, cari să întrunească pe lângă calitățile omului de specialitate și pe cele ale omului de luptă.

Candidaturile anunțate până acum pentru alegerile dela 30 Decembrie, dovedesc să aceste principii au fost înțelese. Mai mult ca în alte dați, de data aceasta alegătorii vor avea în față personalități de seamă ale vieții noastre economice.

Rămâne numai ca ei să chibzuiască bine cari îi pot apăra mai bine. De răspunsul pe care îl vor da alegătorii colegiului profesional, atârână dacă principii înscrise în Constituție pot izbândi sau dacă sunt sortite să rămână o vorbă goală

George Stroe.

a bentesek és mészárosok kaptak idézést, akik közölték, hogy emlékiratban tiltakoznak a forgalmiadó-fizetés ellen.

Aradon tudvalevőleg számos szövöde és kötőde működik. Ezek között sok olyan van, amely valójában nem haladja meg a kisipar kereteit. Az új rendelkezés értelmében azok a szövödek, amelyek kézi erőre berendezett szövőszékekkel dolgoznak, forgalmi adókötelesek abban az esetben, ha három vagy ennél több szövőszékük van. Ugyanakkor azonban az a szövöde, amely öt lóerőn aluli energiával működő motorikus erőre berendezett szövőgéppel dolgozik, nem fizet forgalmi adót, holott az utóbbi egy nap alatt annyi árut gyárt, mint a kézi erővel működő kisüzem egy hét alatt. Az utóbbiak közül viszont sokan nem tudnak motort vásárolni. Az új rendszer szinte elviselhetetlen adóterhet ró ezekre az üzemekre.

Ugyancsak rendkívül sérelmesnek tartják az említett rendelet törvény azon intézkedését, amely szerint abban az esetben, ha a kisiparos áruját utazó közvetítésével hozza forgalomba, szintén köteles forgalmiadót fizetni. Példaként megemlítünk egy kis bőrüzemet, amely mellesleg bőrvégeket is gyárt. Az őv olyan cikk, amelynek a kereskedőhöz való eljuttatása csak utazó révén képzelhető el. Az utazó alkalmazásával, még olyan utazó alkalmazásával is, aki természetesen más vállalatoknak is dolgozik, mert hiszen a bőrvége eladásából nem tudna megélni, nem változik meg az említett üzem kisipari jellege és ennek ellenére nem mentesítik a forgalmiadó alól. Hasonló a helyzet a gombkötőknél is.

De talán még jellemzőbb példa arra, hogy a rendelet törvény nem volt eléggé körültekintő, a következő: Forgalmiadót kell fizetniök azoknak a harisnyajavító kisüzemeknek is, amelyek három vagy ennél több kis kéziszővőgéppel rendelkeznek. Ezekre az üzemekre valóban nem lehet azt mondani, hogy meghaladják a kisipari jelleget.

Es forgalmiadót kell fizetniök a gyártott szalonoukor után a cukrászoknak is, abban az esetben, ha motort használnak, függetlenül attól, hogy a motor hány lóerővel rendelkezik.

ORSZAGOS MOZGALOM!

Most, hogy a rendelet törvény végrehajtása már megkezdődött, döbbennek rá a kisiparosok arra, hogy október végén, tehát a költségvetési év tartama alatt váratlanul és meglepetésszerűen újabb, súlyos adóteherrel sújtották őket, olyan adóval, amely lényegesen megváltoztatja kalkulációjukat és — bár forgalmiadónak hívják — forgalmuk csökkenését vonja majd maga után.

Az új rendelkezésről annak alkalmazásáról és az általa teremtett visszaszállás helyéről az elmúlt napokban beható megbeszélések folytak Aradon és úgy döntöttek, hogy Arad iparossága országos mozgalmat indít annak érdekében, hogy ezt a rendelet törvényt, amellyel a kisiparosság egy jelentős rétegére újabb terheket róttak, módosítsa a kormány. Ennek a mozgalomnak vezetésére Szabó Benit akarják felkérni, aki előtt azt a kívánságukat fejtik ki, hogy ha — remélhetőleg — sikerül bejutnia ismét a parlamentbe, elsősorban ezt a kérdést tegye szóvá, ezt a problémát világítsa meg, amely egyre fájóbb sebévé lesz az ország dolgozni és termelni akaró, de termelőmunkájában oly gyakran akadályozott iparosságának.

Molnár Tibor

Ujabb öt évre meghosszabbítják az iparpártolási törvényt.

A minisztertanács foglalkozott az iparpártolási törvény kérdésével és úgy határozott, hogy a törvény hatályát újabb öt esztendőre 1943. január 1-ig meghosszabbítja. Ennek a törvénynek a hatálya már a múlt év decemberében lejárt, de a kormány akkor a törvény hatályát december 31-ig meghosszabbította egy rendelet törvény útján, amely nemzeti munkavédelemről és a kisiparos osztály támogatásáról is intézkedett. Miután a kormány nem rendelkezett elég idővel egy új iparpártolási törvény elkészítésére, így a kormány gazdasági bizottsága azt a döntést hozta, hogy a fentemlített rendelet törvény, illetve iparpártolási törvény hatályát újabb öt évre meghosszabbítja.

A vasut a gazdasági életet szolgálja és ne jövedelmet hajtson

Penescu-Kertész, a bucureştii Iparkamara elnöke, aki kamarái szenátorságra jelölte magát, a Timişoara-temesvári Iparkamara nagytermében programbeszédet tartott, amelyben főleg a közlekedési politikáról beszélt.

Szekitani kell — mondotta — azzal a hamis felfogással, hogy a vasuti szállítási díj közvetett adó jellegével bír és ezért a vasutnak feltétlenül jövedelmet kell kimutatnia. A vasuti közlekedés a

kereskedelmi és a gazdasági élet szolgálatában állván, mellékes, hogy jövedelmező-e, vagy pedig veszteséget mutat fel. Ugyanolyan fontossággal bírnak az országutak is. Egyedül az autóbuszok és a szállítók évi 800 milliót fizetnek az utalapakokra, amivel szemben ezen összegből csupán 300 millió lei szerepel a közlekedésügyi minisztérium költségvetésében. Hibás az a politika, amely százmilliókat von el tulajdonképpen rendeltetése elől.

A nyersbőrárak 40-50 százalékkal estek, de a talpárak csak 5 százalékkal olcsóbbodtak

A belföldi bőrpiacra figyelemreméltó események játszódtak le.

Mindenekelőtt megállapítható, hogy a nyersbőrárak egy idő óta állandóan esnek és ez az áresés, amely Bucureştiből indult ki és most már az Ardeal-erdélyi és Banat-bánsági piacra is kiterjedt, elérte az 50 százalékot is. Ennek az áresésnek egyik okául azt hozzák fel, hogy nincsen kereslet, mert a cipőgyárak már ellátták a piacot áruval és csökkent üzemmel dolgoznak. Másik oka ennek a nagyarányú áresésnek a talpárak kartellje, amely nem csak egységes fellépésével nyomja le az árakat, hanem a keresletet is saját érdekeinek megfelelően szabályozza. A fővárosi piacon például november végén és december első hetében valamivel fokozottabb kereslet volt, mert a cserzőüzemek raktárra vásároltak és ez a kereslet átmenetileg kilónként 5 leies áremelkedést idézett elő a nyersbőrpiacra.

Az 50 százalékos nyersbőr-áresés ellenére a talpbőrkartell a maga árait csak 5 százalékkal csökkentette. És ezt az árleszállítást sem a nyersbőrpiacon helyzetre való tekintettel hajtotta végre a Banca de Control és az az alatt működő kartell, hanem belső kényszerítő körülmények hatása alatt. Az történt ugyanis, hogy elsősorban a cipésziparosok és kisebb bőrkereskedők mozgalmának következtében egyes bőrgyárak, különösen a kisebbek, kezdték elvезteni vevőiket és a túl magas kartellárak mellett nem tudták a kellő forgalmat elérni. Ezen a helyzeten azután úgy segítettek, hogy a kartellmegállapodás kijátszásával „fekete árut” hoztak forgalomba, vagyis az árut nem látták el gyári jegyükkel, viszont a kartelláraknál olcsóbban adták el. A vezető kartellvállalatok ezt hamarosan megérezték és a kartellenkülső eladások megállítására érdekében a Cluj-kolozsvári Dermata-művek javaslatára a kartell az árak csökkentését határozta el. Ez abban az időben történt, amikor a Banca de Controlnál működő kartelliroda sajtóközleményében hozta a kövélemény tudomására, hogy nincs módjában az árakat leszállítani, annak ellenére, hogy a nyersbőrárak estek, mert a meglevő készletek még drágább nyersbőrből készültek. Az elvi határozat ellenére a kartell nem akarta az árait leszállítani. De váratlanul az történt, hogy éppen a fogyasztók és a cipésziparosok tiltakozásának hatására alatt az egyik régi gyár kilépett a kartellból és eladási központokat állított fel az ország különböző részeiben, amelyek érthetően nagy forgalmat kezdtek csinálni olcsóbb árak következtében. Az új verseny hatása alatt a kartell végül mégis elhatározta magát arra, hogy az árait 5 százalékkal leszállítsa.

Afrika szociális problémái

Afrika olyan irányú ipari forradalom előtt áll, amelyen a múlt század folyamán játszódott le Európában. A kérdés tanulmányozására az angol rabszolgaelenes és bennszülöttvédelmi társulat harminctagú bizottságot küldött ki. A bizottság most tette közzé jelentését. Ez a jelentés felhívja az érdekelteket európai hatalmakat, hogy az afrikai munkássággal szemben használják fel az európai forradalmi tanulságait, ha nem akarják, hogy az európai börtalmak Afrikában is megismétlődjenek. Szükség van a minimális munkabérek megállapítására, gondoskodni kell megfelelő, lehetőleg kertészhelyekről a bennszülöttek számára, akiket az iparosodási mozgalom kiszorít törzsi kötelezőikből. Revízió alá kell venni az elavult büntetőjogi rendelkezéseket, melyek apróbb kihágásokért súlyos büntetésekkel sújtják a bennszülött munkásokat. Az afrikai munkásvédelem terén Angliára, a legnagyobb mértékben érdekelt hatalomra vár a vezető szerep.

VESEDELMES PAPA

Két kis gyerek veszekszik. Egyszerre csak azt mondja az egyik:

— Ha nem hallgatsz el, szólok a papának, az felmegy a padlásra, felveszi a páncélját, a kardját, a sisakját, oszt lejön és úgy hátbarag, hogy attól koldulsz.

A stockholmi nemzetközi szörmeaukció tiz százalékkal estek az árak.

A Stockholmban most bezárult nemzetközi szörmeaukció az árak átlagban tiz-tizenöt százalékkal voltak alacsonyabbak, mint egy évvel ezelőtt. Az aukcióra különösen az oroszok és a kanadaiak jelentkeztek nagy tételekkel. A felkínált mennyiségeknek 75—80 százaléka kelt el. Legnagyobb érdeklődés ezúttal is észtróka prémeiben volt, azonban csak a kifejtett nagy példányok iránt, a múlt évinél tiz százalékkal olcsóbb árakon. Perzsa és asztrachán bőrből a szokásos mennyiségek kelttek el.

Építkezik Cluj-kolozsvári Anghelescu-gimnázium

A Cluj-kolozsvári dr. C. Anghelescu-fiu-gimnázium megfelelő támogatást kapott a közoktatásügyi minisztériumtól, hogy megvegye a gimnázium Bratianu-uccai háza mellett levő egyik házastelket. A gimnázium lebontatja a régi házat és a tavasszal több emeletes modern épületet építtet. Az építkezési tervek elkészültek már és rövidesen kiadják az árlejtést a szükséges munkálatokra.

GAVALLERIA

Döcög és Pöcög vacsorára hivatalosak egy ismerősükhöz és mikor távoznak, látják, hogy a többi vendég borralalót nyom a szobalány markába.

— Te, — sugja Döcög Pöcögnek — nekünk is illene adni valamit. Te megnyit akarsz nekünk adni?

— Kérlek, — mondja Pöcög — én te utánad igazodom. Amennyit te adsz, annyit adok én is.

Döcög gondolkodik egy kicsit, aztán így szól:

— Nem lesz az kevés?

A nyersbőrkereskedők is szindikátusba tömörülnek.

Transilvania nyersbőrgyűjtői és nyersbőrkereskedői Cluj-Kolozsváron összejöttek és a Husiparosok Székházában értekezletet tartottak. Az értekezlet gyűléssé alakult át és kimondotta, hogy Cluj-Kolozsvár székhelyei megalakítják az Országos Nyersbőr Szindikátust, melynek az lesz a feladata, hogy a nyersbőrárakat egyensúlyban tartsa és a bőrkereskedéssel foglalkozók érdekeit megvédje. Az Országos Nyersbőr Szindikátus beszerzésére és az alakulás előkészítésére 15 tagú bizottságot küldött ki. Az alakuló közgyűlés január 9-én lesz.

A butorszakma helyzetének alakulása

Országos viszonylatban a jelek szerint a butorszakma kereskedelmi forgalmának növekedése észlelhető, a szakmai ipar általában teljes üzemmel dolgozik. Nagyon nehéz pontos képet nyerni a butorszakma helyzetéről, mert hiszen a termelés jelentős részét kisműhelyekben végzik, általánosságban azonban megállapítható, hogy a butorkereskedők nem panaszkodnak, illetve jelentős forgalomról számolnak be. A butorszakmában

a nagy forgalom azonban nem jelenti egyben az arányos hasznót is, mert a szakma különleges követelményeinek következtében, a kereskedők kénytelenek voltak lemondani hasznuk jelentős részéről.

A butorkereskedők által a termelőknek fizetett beszerzési ár minden vonalon megdrágult. Általában 25—40 százalékos áremelkedés mutatkozik a butorszakma eme viszonylatában, ennyivel többet kell a kereskedőknek fizetniük a viszonteladásra vásárolt áruért. Ez az áremelkedés nem annyira a munkabérek, mint a faanyag drágulásával magyarázható. Ezzel szemben a viszonteladási árak nem követték a beszerzési árszínvonal emelkedését úgy, hogy míg évekkel ezelőtt a kereskedők 75, sőt 100 százalékos haszonnal számoltak, most be kell érniük 50, esetleg 60 százalékos haszonnal.

Ez a haszonkulcs lényegesen azzal magyarázható, hogy a butorszakmában a befektetett tőke csak lassan forog, tehát a nyereségnek is nagyobbak kell lennie, mint más szakmában.

Nagy verseny fejlődött ki a szakmában és a verseny természetesen érezteti hatását a piac alakulásánál. Számos kisműhely bizonyos tökére téve szert, közvetlen kapcsolatot keres a közönséggel és ezzel megnehezíti a szakmai kereskedelem helyzetét. Mindenesetre kereslet igen élénk,

a konjunktúra hatása a butorszakmában sokkal jobban érezhető, mint más termelési, illetve kereskedelmi ágaknál.

A piac élénk, a forgalom jelentős és további fokozódó irányzatot mutat, azonban a kereskedők csak kismértékben, s a termelők sem a feltételezhető arányban részesednek a haszonból, mert a faanyagok áremelkedését nem tudják teljes mértékben áthárítani a közönségre.

OSZTATLAN BIZALOM

Az a szokás, hogy zsidó istentiszteleten licitálással döntik el, ki járuljon a tóra elé, mikor a heti fejezetet felolvassák. Aki többet ajánl, azé a tisztség.

Egy szombat nap a földesur pont egy ilyen licitáláskor lép be a zsidótemplomba. Hallja, hogy Kohn éppen tíz pengőt ígér a nagy megtiszteltetésért. Odaszól:

— Tizenöt pengőt!

A meglepett zsidók hozzárohannak és egyik így szól:

— De hiszen a nagyságos ur nem is tudja, miről van szó.

— Nem baj, — mondja a földesur — ha Kohn valamiért tíz pengőt ígér, az biztosan megér tizenötöt.

Módosítják a társadalombiztosító törvényt

Hír szerint a munkaügyi minisztérium a társadalombiztosítási törvény módosítását tervezi. A közelmúltban megjelent két rendelet törvény csaknem teljesen megszünteti az intézmény autonómiáját s a minisztérium most ezt a két rendeletet kívánja összhangba hozni az eredeti törvénnyel. A Gyár-iparosok Országos Szövetségének szakbizottsága már foglalkozott a kérdéssel. A kisiparosok részéről mozgalom indult meg, hogy a társadalombiztosítás intézménye most bevezetett kötelezettségét szüntessék meg és az intézményben való tagság számukra csak fakultatív jelleggel bírjon.

A végleges veszteség nem vonható le a tiszta jövedelemből

Az adóköteles tiszta jövedelem kiszámítása tekintetében a Oluj-kolozsvári és a Timişoara-temesvári táblák egymással ellentétes határozatokat hoztak: Arra a kérdésre vonatkozóan, hogy a kereskedelmi és iparvállalatok bruttó jövedelmeiből a megadóztatandó nettó jövedelem kiszámításánál levonható-e az év folyamán elszenvedett végleges veszteségek, a Oluj-kolozsvári tábla hivatkozással az adótörvény 31. és 32. szakaszára tagadólag válaszolt egyik ítéletében, amennyiben kimondotta, hogy ezeket a veszteségeket nem lehet levonni. Ezzel szemben a timişoari tábla ellentétes határozatot hozott, amennyiben úgy ítélkezett, hogy az elszenvedett veszteséget le kell vonni a bruttó jövedelemből.

E két ellentétes határozat folytán a Semmitőszék mellett működő ügyészség megkereste a Legfőbb Semmitőszéket, hogy teljes ülési tanácsban hozzon döntvényt a törvény helyes magyarázatára vonatkozóan.

A Semmitőszék teljes ülésének tanácsa összeült és a következő döntvényt hozta:

Az egyenes adótörvény 31. szakasza értelmében a megadóztatandó tiszta nyereség megállapítása szempontjából az év folyamán végrehajtott ügyletekből származó bruttó jövedelemből levonhatók a vállalat saját költségei úgy, ahogy azok a 31. szakasz tíz pontjában fel vannak sorolva.

Mint hogy a végleges veszteségek nem szerepelnek a 10. pont egyikében sem és mint hogy a 31. szakasz utolsó bekezdése értelmében a nettó jövedelem megállapítása alkalmával az említett levonásokon kívül semmiféle más levonásnak helye nincs, ennél fogva a veszteségeket nem lehet levonni a bruttó jövedelemből.

A semmitőszéknek ez a döntvénye annál is fontosabb, mert az összes bírói hatóságokra nézve kötelezővé vált.

Az év első felében is emelkedett az ipari termelés

Huszonkét milliárd lei értékű iparcikk után fizettek forgalmi adót az év első felében az iparvállalatok.

Az ország ipari termelése 1934. óta állandó javulást mutat. Az utóbbi három évben nagy lendülettel folyó építkezési tevékenység és a nagyszemű hadfelszerelési megrendelések az ipari termelést nagy mértékben növelték.

A Román Konjunktúra-Intézet adatai szerint, az ipari termelés az 1935. év első felében az 1929. évinek 134.9, az 1936. év első felében 145.4, 1937. év első felében pedig 148.5 százalékát tette ki. Eszerint az elmúlt évben az ipari termelés az előző évvel szemben 8.1 százalékkal, ez évben pedig az 1936. évvel szemben 1.9 százalékkal növekedett.

Az ipari termelés egyes ágaiban a termelés növekedése különböző arányokat mutat.

A feldolgozó ipar termelése az elmúlt évben 9.5 százalékkal, ez évben pedig 4.2 százalékkal emelkedett. Az ezévi emelkedés a valóságban nagyobb arányú, mert az arányszám kiszámításánál nem vették tekintetbe a vasiparnak jutott nagyobb hadianyagmegrendeléseket.

A bányai ipar termelése ez évben a múlt évvel szemben visszaesett. A csökkenés a petróleumtermelés visszaesésének tulajdonítható. A bányai ipari termelés visszaesése ez év első felében 11.9 százalékos a múlt év hasonló időszakával szemben.

A monopoliparok (dohány, só, robbanóanyag, szesz, stb.) termelése szintén emelkedést mutat ez év első felében, amelynek aránya 9.8 százalék. A monopoliparok termelése az ilyen arányú emelkedés mellett is ez év első felében az 1929. évinek csak 69.5 százalékát tette ki.

A legnagyobb arányú volt az áramtermelés növekedése, amely 12.8 százalékot tett ki ez év első felében a múlt év hasonló időszakával szemben. Az áramtermelés ilyen arányú növekedése természetesen szoros kapcsolatban áll az ipari termelés növekedésével. Egyébként ez év első felében az áramtermelés 185.2 százaléka volt az 1929. évinek.

Az ipari termelés növekedését mutatja a forgalmi adóbevételek alakulása.

Ez év első felében 21.8 milliárd lei értékű iparcikk után fizettek az iparvállalatok forgalmi adót, ami 11.1 százalékkal több, mint a múlt év hasonló időszakában. Ebből az emelkedésből 9.2 százalékos tesz ki átlag az ipari árak növekedése, úgy hogy ténylegesen ebből is a fogyasztás, illetőleg a termelés növekedésére lehet következtetni.

Az ipart sújtó közterhek növekedését mutatja, hogy amíg az eladási árak átlag csak 9.2 százalékkal emelkedtek ebben az évben, a múlt évvel szemben, a Konjunktúra-Intézet adatai szerint, a loco gyár megállapított árak emelkedése 14.9 százalék volt, vagyis a közterhek jelentős részét az

ipar és a kereskedelem vállalta magára és ennek tulajdonítható, hogy az eladási árak csak 9.2 százalékkal emelkedtek.

A jelentős áremelkedés ellenére a loco gyár megállapított árak még mindig nem érték el az 1926. évi nivót, annak ellenére, hogy az utóbbi évek közterhei sokkal nagyobbak, mint az 1929. évié. Az 1935. év első felében az ipari árak 54.9 százalékát, az 1936. év első felében 65.6 százalékát és az 1937. év első felében 75.4 százalékát tették ki az 1929. évi áraknak loco gyár kalkulálva.

Az ipari termelés növekedésében, az építkezésen kívül jelentős szerepet játszott a tömegek vásárlóképességének emelkedése. Elsősorban a falusi vásárlók fogyasztóképessége emelkedett, amit a gabonaárak növekedése tesz lehetővé. A falusi tömeg vásárlóképességének növekedése átlag 20—30 százalékos mutat, amit a gabonaárak átlagos 19 százalékos emelkedésével lehet magyarázni.

Az év második felében az építkezések nagyobb arányokban folytatódhatnak és ennek következtében az ipari termelés is nagyobb arányokban növekedett. Mindezeket figyelembe véve meg lehet állapítani, hogy az ipari termelés ez évben is 8—10 százalékos emelkedést fog realizálni a múlt évvel szemben.

A kartelltörvény alapján készítenő ipari leltárt március 31-ig kell benyújtani

Az Iparos legutóbbi számában közöltük, hogy a kartelltörvény alapján készítenő ipari leltár benyújtására a határidő meghosszabbítását kérte az Ugir. A kereskedelmi és iparügyi minisztérium a kérésnek eleget tett és a kimutatások benyújtásának határidejét december 31-ről 1938. március 31-ig elhalasztotta.

Az ezzel kapcsolatban kiadott rendelet szerint, a vállalatok, amelyek tiznél több alkalmazottal vagy 20 lóerőnél nagyobb energiával dolgoznak, a következő kimutatásokat kötelesek három példányban benyújtani:

A gyár pontos címe, a gyárépületek és a gépek elhelyezésének tervrajza, gépekről készült leírások, az ingatlanok, telkek és ingatlanberendezmények felértékelése, a használt nyersanyag, félgyártmányok és üzemanyagok kimutatása, a gyártási képesség, a termékek minősége és mineműsége, a gyár felállításának időpontja, jelenlegi és régi tulajdonosai az utolsó öt évben, 1932. május 10-től eszközölt üzemi beszüntetések tüntetői fel a kimutatásban.

A Nemzeti Repülőpénztár legújabb rendelkezésének részletes ismertetése

Milyen számlaérték alapján kell a repülőbélyeget leróni és mely okiratok repülőbélyegmentesek.

Legutóbb ismertettük a Nemzeti Repülőpénztár legújabb rendelkezését, amely közelről érinti a kisiparosokat is. Tekintettel arra, hogy számos érdeklődő fordult lapunkhoz, az alábbiakban az említett rendelet intézkedéseit a legteljesebb részletességgel közöljük:

A Repülőpénztár rendelete meghatározza a saját szempontjából a számlaérték fogalmát. A rendelet I. szakasza szerint a bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusában meghatározott számlákra vonatkozóan, amelyek után 2 ezrelék számla repülőbélyeget kell alkalmazni, azt az értéket veszik alapul és azután az érték után kell leróni a számlabélyegeket, amelyet maga a számla feltüntet a számla kibocsátásának idején, — levonva belőle a számla kibocsátása alkalmával engedélyezett normális rabattot, amely a számlában fel van tüntetve.

Félreértések kikerülése végett, miután a mi fordításunk nem szó szerinti, hanem értelemszerű, idézzük itt az eredeti hivatalos román szöveget:

1. Taxa proporţională de 2 0/00 timbrul aviaţiei pentru facturile prevăzute de art. 14. par. 13 din legea Timbrului, se va percepe în momentul emiterii facturii la preţul arătat într-ansa, mai puţin rabatul normal acordat în chiar momentul emiterii facturii şi specificat în factură.

Feltűnő, hogy a számlaérték nem egyezik

teljesen a forgalmiadó módosításáról szóló törvényben meghatározott számlaértékekkel. A forgalmiadótörvény módosítása szerint ugyanis, mint azt annak idején ismertettük, számlaérték alatt, amely után a forgalmi adót le kell róni, a termékek eladási árát kell érteni, amely magában foglalja a csomagolást, a fogyasztási taxát, az összes költségeket, taxákat és adókat, amelyek mind együttesen növelik a számlázott végleges értéket.

Forgalmi adó szempontjából tehát a számlában feltüntetett végösszeghez még hozzá kell adni ezeket a költségeket, taxákat és adókat, amelyek növelik a számlán feltüntetett értéket.

A Repülőpénztár meghatározása szerint azonban csakis a számlában feltüntetett érték az irányadó, sőt még ebből is le lehet vonni a számla kiállításának alkalmával engedélyezett és a számlában feltüntetett normális rabattot.

Ha csak később erőltetett törvényt magyarázattal nem fogják kicsavarni a szakasznak az értelmét, akkor az a szabály lesz érvényben, hogy a repülőbélyeg szempontjából a számlákban feltüntetett összegekhez semmiféle mellékköltséget vagy járulékot nem számítanak hozzá, sőt ellenkezőleg, a számla összegéből még a rabattot is levonják. A helyzet tehát az lesz, hogy a számlaérték alatt a repülőbélyeg szempontjából esetleg kevesebb összeget vesznek számításba, mint a forgalmi adó kivetése szempontjából.

A számlák töredékeinek bélyegzése

Legutóbb augusztus 5-én jelent meg a Monitorul Oficialban a számlaösszegek töredékei után járó repülőbélyegekre vonatkozó rendelet, amely azt az intézkedést tartalmazza, hogy 1000 leien aluli töredékek után általában 2 lei repülőbélyeget kell ragasztani. Ez a rendelkezés megszigorította az előbbi szabályokat és természetesen, hogy ellene az érdekképviseletek felszólaltak. A mostani rendelet ennek hatása alatt készült és a következőket tartalmazza:

A számlákban feltüntetett töredékeket a következőképpen, kell repülőbélyegekkel bélyegezni:

1. 100 leien alól a töredékek bélyegmentesek.
2. 100—500 lejig bezárólag a töredékek után 1 lei repülőbélyeget kell alkalmazni.
3. 500—1000 lejig bezárólag a töredékek után 2 leies repülőbélyeget kell alkalmazni.
4. Ha a számlaérték 1000 leit is meghalad, minden töredék teljes 1000 leinek számítandó, tehát 2 leies bélyeg jár utána.

A rendelkezés most már világos és azt hisszük, hogy a jövőben kételemek nem fognak felmerülni.

Nyugták és elismervények repülőbélyege.

A rendelet 3. pontja a nyugták, az átadási, átvételi vagy fizetési igazolványok repülőbélyegeiről intézkedik és megismétli az 1937. március 17-én kelt legújabb repülőbélyegtörvény VII. fejezetének rendelkezéseit, amely szerint a fentebb említett okiratokat a következőképpen kell repülőbélyegekkel felbélyegezni:

1. 100—10.000 lei értékig bezárólag a repülőbélyeg 2 lei.
2. 10.000—50.000 lejig a repülőbélyeg 5 lei.
3. 50.000—200.000 lejig a repülőbélyeg 10 lei.
4. 200.000 leijen felül a repülőbélyeg 20 lei.

Ez a rendelkezés, mint említettük, semmiféle újat nem tartalmaz.

A bizományi szerződések számlabélyege.

A rendelet eldönti azt a kérdést is, hogy a bizományi szerződéseknek milyen érték után kell leróni a repülőbélyeget?

A rendelet 4. szakasza értelmében az olyan bizományi szerződéseknek, amelyek egy évnél hosszabb időre, vagy határozatlan időre (terminus nélkül) lettek megkötve, az 1 ezrelékes repülőbélyegtaxát egyszer és mindenkorra kell lefizetni a bizományi szerződés megkötése alkalmával és ezt az 1 ezreléket a szerződésben meghatározott áruhitel értéke után kell felszámítani. Vagyis a bizományi szerződések megkötése alkalmával kell leróni egyszer és mindenkorra a szerződés után járó repülőbélyeget és pedig a szerződésben meghatározott áruhitel értéke után számítva.

Bélyegmentes okiratok

A rendelet ezután felsorolja, hogy milyen okiratok mentesek a repülőbélyegektől. Ezek a következők:

1. Megrendelőjegyek, amelyek nem tartalmaznak valamely összeg felvételéről szóló megjegyzést és amelyeknek nincs szerződési (megállapodási) záradékuk és amelyekre nézve később számlát bocsátanak ki.

2. A személyzeti könyvek lapjai.

3. Az alkalmazottakról készített heti „stat”-ok. Csakis a havonkénti stat-okra kell bélyeget ragasztani, amely stat-ok tudvalevőleg kötelezők, bármennyi is az alkalmazottak száma, vagy a fizetések értéke.

4. Kiegyenlítésről szóló nyugták, amennyiben ezek törvényesen bélyegzett számlákra vannak vezetve, olyan fizetésekről, amelyek a számlák kibocsátásával egyidejűleg történtek (például plati efectuate numai în momentul emiterii facturii). Ez a szabály a részvénytársaságokra is vonatkozik. Itt újból lényeges megszorítás történt. Nevezetesen a számlákra vezetett nyugtázásokat csak akkor tekintik a fentiek szerint bélyegmenteseknek, ha a számlák kiállítása alkalmával és azzal egyidejűleg történt a fizetés és nyugtázás. Erre nagyon vigyázni kell mindenkinek, mert ha a számlára vezetett nyugtát későbbi napról keltezik, mint ahogy a számlát kiállította, akkor már fel kell a repülőbélyeget is ragasztani.

E rendelkezés minden tekintetben sérelmes.

A gyakorlatban ugyanis a számlát rendszerint csak később küldik a vevőhöz kiegyenlítés végett és a fizetés is később szokott bekövetkezni. A törvényhozó szándéka világosan az volt, hogy a számlákra vezetett nyugtázások feltétlenül bélyegmentesek maradjanak és a törvényt nem lehet megszorítóan értelmezni. Kizárja ez a rendelkezés a bélyegmentességet a részletfizetésekre vonatkozóan is. Ezért is ajánlatosnak látjuk, hogy az érdekképviseletek e rendelkezés ellen haladéktalanul tiltakozzanak és ebben az értelemben memorandumot intézzenek a Repülőpénztárhoz.

5. Bélyegmentesek még továbbá a számlamásolatok is, kivéve azt a számlamásolatot, amelyet hatóságoknál kell bemutatni és amelyre 2 leies fix repülőbélyeget kell felragasztani.

6. Bélyegmentesek a bekebelezési okiratok, mint amilyenek a proforma számlák, a bonok, a bordero-k és minden más olyan iratok, amelyet az illető vállalat belső ellenőrzésének céljait szolgálnak.

Felhívjuk az olvasó figyelmét arra, hogy ez a felsorolás nem kimerítő, nem taxatív, az említett iratokon kívül az összes belkezelési iratok repülőbélyegmentesek, ha a vállalat belső ellenőrzésénél használatnak fel, bármilyen is legyen a formájuk és elnevezésük. A rendelet ugyan ezt nem írja elő, azonban a megszövegezéséből ez világosan kitűnik.

7. Bélyegmentesek továbbá az árukisérőjegyek (notele de expediție), az áruészletezési jegyek (specificările de mărfuri), stb., amelyeknek nincsen átvételi vagy fizetési elismervény jellegük, minthogy ezeket nem írta alá az, aki az árut átvette. Itt is meg kell jegyezni, hogy ezeket a kisérőjegyeket vagy felsorolójegyeket az átvéző ne írja alá.

Kimondja végre a rendelet, hogy minden előbbi rendelkezés, amely ellentétben áll a jelen rendeletben felsorolt szabályokkal és azokra a kérdésekre vonatkozik, amelyekről a jelen rendelet intézkedik, hatályon kívül helyeztetik. Az új rendelkezés a rendeletnek a Monitorul Oficialban való megjelenésének napján — tehát november 30-án lépett életbe.

Új delegált adminisztrátorok.

Az aradi Iron rádiógyárnál bejegyezték Weisz Márton és Schwartz Frigyes delegált adminisztrátori megbízatását.

A Kisiparos Szövetség Cluj-kolozsvári fiókjá

az alábbiakat hozza a tagok tudomására: 1. A forgalmi adótörvény végrehajtásánál előadódott félreértések megvilágítására fiókunk megkeresésére a központ eljárt a pénzügyminiszteriumban, ahonnan a következő érdekes felvilágosítást kapta: A kézműiparosok saját termékeiket eladhatják nagykereskedőknek, kiskereskedőknek, vagy bármilyen más személynek. Nem tarthatnak azonban raktárakat és utazókat eladás céljából. A műhelyek mellett tarthatnak eladási üzleteket termékeik részére, de nem más helyen. Termékeiket még eladhatják vásárokon is. 2. Az iskolai büntetésekkel kapcsolatban a fiók küldöttség útján kérte a prefektustól a büntetések felfüggesztését és az ügyek felülvizsgálását. 3. Megkerestük a munkabírószágot, hogy ne reggel 9 órára hívják az összes az nap tárgyalandó peres ügyeket, hanem amint azok sorra kerülnek. 4. Tekintve a választási harcot, a fiók elnöksége elhalasztotta a választmány összehívását a választások utánra. 5. A fiók egyes munkákra árlejtési hirdetéseket kap, melyeket közöl a szakosztályi elnökökkel, hogy azok ezeket a tagok között osszák el. 6. A munkakamara megkeresésére a fiók közölni fogja javaslatait a munkástörvények módosítására vonatkozólag.

A lakbérleti szerződések bemutatása.

A pénzügyminiszter úgy intézkedett, hogy miután igen sok háztulajdonos és bérlő mostanáig se mutatatta be a pénzügyigazgatóságnál bérleti szerződéseit, az erre a célra kiszabott határidőt január 1-ig meghosszabbítja. Eddig az időpontig a pénzügyigazgatóságok e szerződések után kivetett adókat minden birság nélkül elfogadni kötelesek.

Csak a nagy- és kisipari munkaadók egységes megmozdulása segítheti elő a társadalombiztosítónál uralkodó helyzet orvoslását

A munkásbiztosító pénztár vezetősége az 1933. évi új törvény alkalmazása során számos olyan intézkedést fogantatott úgy a vállalatok, mint az alkalmazottak és munkások ellen, amelyek kevésbé voltak alkalmasak arra, hogy emeljék az intézmény tekintélyét a munkaadók és a biztosítottak előtt. Súlyosbította a helyzetet, hogy ezeket az intézkedéseket egyes kerületi pénztárak közegei olyan formában és módon vitték keresztül, hogy a munkásbiztosító pénztárt fenntartó érdekeltek az idők során arra a megállapításra jutottak, hogy ez az intézmény legkevésbé a fenntartók érdekeit szolgálja és a vezetőséget is főleg bürokratikus szempontok irányítják.

Ez a bürokrácia a munkaadókban csak adófizetőket lát.

Csak így magyarázható, hogy igen sokszor nem esedékes, vagy jogtalan követelésekért vezetnek végrehajtást a munkaadó ellen és a végzaturákon túl, még a foglalkozás folytatásához szükséges számszámokat is elveszik.

A vállalatok az egyes kerületi pénztárak közegeinek jogtalan magatartása miatt mind sürűbben fordulnak fellebbezésekkel a munkásbiztosító központja mellett működő fellebbezési bírósághoz és megelégedéssel állapítják meg, hogy

a központ mellett működő fellebbezési bíróság — szigorúan a jogi álláspontra helyezkedve — a legkényesebb kéréseket is megoldja.

A központi fellebbezési bíróság az esetek túlnyomó részében az egyes kerületi pénztárak álláspontjával ellentétes döntéseket hoz, számos esetben megállapítván a kerületi pénztárak egyes közegeinek jogtalan eljárását. Különös, hogy a munkásbiztosító bürokráciája nem vonja le a konzekvenciákat a központi fellebbezési bíróság határozataiból és még mindig előfordulnak olyan eljárások, amelyeket a fellebbezési bíróság jogtalanul és önkényesnek minősít.

Számos itéletből az is megállapítható, hogy a törvény hiányosságai miatt éri egyes esetekben súlyos joghátrány az érdekelteket, akik a kormánytól a munkásbiztosítóról szóló törvény megfelelő módosítását sürgetik.

**BALESETI DIJ FIZETENDŐ
AMA ALKALMAZOTTAK FIZETÉSE UTÁN IS, AKIK NEM IS
VEHETIK IGÉNYBE A MUNKÁSBIZTOSÍTÓT.**

A munkaadó egyik legsúlyosabb sérelme, hogy a munkásbiztosító vezetősége a vállalatnál alkalmazott olyan egyénnel kapcsolatban is követeli az 1,2 százalékos balesetbiztosítási díj fizetését, akik nem is lehetnek tagjai a munkásbiztosítónak, de különben is — az illetők balesete esetén — a munkásbiztosító semmiféle segílyt vagy kártérítést nem ad az illetőknek. Ez az egyoldalú biztosítási kötelezettség nemcsak a munkásbiztosítás, hanem a biztosítás általános elveivel is ellentétes. Ugyanis úgy a kereskedelmi törvény, mint a magánbiztosítók működéséről szóló törvény a biztosítási ügyletet úgy határozza meg, hogy a biztosító intézet egy előre meghatározott díj ellenében kárfizetéseket köteles teljesíteni a biztosítottnak, ha az a kár, amire a biztosítás szól, bekövetkezik. A fent említett esetekben a munkásbiztosító a díjat beszedi ugyan, azonban azoknak, akikért az illető vállalat a balesetbiztosítási díjakat fizeti, semmiféle baleseti kártérítést nem fizet. A munkásbiztosító tehát egyoldalúan szerződött fél, ami a biztosítás elveivel ellentétes, mert a biztosítás kétoldali szerződés. Ezen a tényen mit sem változtat az, hogy a munkásbiztosító vezetősége a baleseti díjat pótdíjnak nevezi. Ugyanis a törvény a munkásbiztosító feladatát abban jelöli

meg, hogy a kapott díjakért megfelelő szolgáltatást adjon és nem ad felhatalmazást arra, hogy a munkásbiztosító egyoldalúan állandó jellegű pótdíjat szedjen tagvállalataitól.

Ertesüléseink szerint az iparvállalatok az UGIR útján ilyen alapon akarják megtámadni a Semmitőszéknél a munkásbiztosító pótdíjszedési eljárását.

**A MUNKÁS BETEGSÉGÉNEK
ELSŐ HÉT NAPJÁRA EGY ÉVBEN
CSAK EGYSZER IGÉNYELHET TÁPPÉNZT.**

Közlöttük, hogy a Semmitőszék 1937. október 5-i 1811 számú döntése szerint a munkaadók a munkások számára egy évben csak egyszer kötelesek a betegség első hét napjára szóló táppénzeket kifizetni. Ezzel kapcsolatban a munkásbiztosító központja november 6-iki 60.001 számú rendeletében meghagyta a kerületi pénztáraknak, hogy ezt az első hét napi fizetést csak évenként egyszer előlegezzék az érdekelte munkaadó terhére, utólagos behajtási joggal. Mivel a fenti döntés a munkaadót csak egyszer kötele-

zi erre a táppénzre, viszont a munkásbiztosító pénztárt egyetlenegyszer sem, a munkások második megbetegedés alkalmával csak a betegségük 8-ik napja után tarthatnak igényt a táppénzre.

A fenti döntés szerint, azok az öregebb munkások, akik három-négy évtized óta tagjai a munkásbiztosítónak és akik éppen előrehaladott koruk miatt évenként gyakrabban szorulnak a táppénzre, ismétlődő megbetegedéseik esetén a legsúlyosabb helyzetbe jutnak.

A fentiekben csak kiragadtuk két olyan sérelmet a munkaadóknak és munkásoknak, amelyek sürgős orvoslásra várnak. A munkásbiztosítási törvény számtalan más sérelmes intézkedését a törvény reformja útján kell korrigálni éppen úgy, mint a munkásbiztosító adminisztrációját és pénzkezelését az utóbbi időben előfordult számos visszaélés és sikkasztás miatt sürgősen meg kell reformálni. Eddig a gyáriparosok érdekképviselője, az UGIR védte meg a munkaadók érdekeit a munkásbiztosító törvénytelen sérelmeivel és tulkapásaival szemben. Az UGIR azonban — mint ismeretes — csak a nagyipart és annak is csak egy részét képviseli, míg a munkásbiztosítónál kötelezőleg biztosított alkalmazottak és munkások túlnyomó része olyan nagyvállalatoknál és kisiparosoknál van alkalmazva, amelyeknek érdekképviselői szervezeten és egységesen eddig nem hallatták hangjukat a munkásbiztosítási törvény módosítása és az egész intézmény reformja érdekében. Már pedig csak az összes érdekelte munkaadók egységes és országos fellépése útján érhető el, hogy ez az intézmény hivatásának tényleg megfeleljen.

A vasgyárak megszüntették a készpénzvásárlásnál szokásos engedményt

A vasnagykereskedőket, valamint a vas fel dolgozásával foglalkozó ipari vállalatokat élenként foglalkoztatja a vaspiac alakulása. Az utóbbi időben a vasúzet ellanyhult, ami részben annak tudható be, hogy az építkezési munkálatok általában befejezést nyertek, másrészt pedig bizonytalanná tette a helyzetet az a kérdés, hogy a CFR-díjszabás emelése mikor következik be. Mint ismeretes, az újabb hírek szerint a díjszabás emelésére január elsején kerül sor.

A vaspiac legérdekesebb és sokat vitatott eseménye a nagy vasgyáraknak az a határozata, amelynek értelmében megszüntetik az eddig érvényben volt 3 százalékos pénztári engedmény

(cassa sconto) rendszerét és a vásárlóknak készpénzfizetés ellenében sem adnak engedményt. A vásárlások tudvalevőleg csak készpénzre történnek, mert a vasgyárak hitelre nem adnak árut. A pénztári engedmény megszüntetését elsősorban a Resita és a Titan-Nadrag, Calan hajtották végre, míg a Cluj-kolozsvári Sodronyipar a 3 százalékos engedményt továbbra is adja vásárlóinak. A pénztári engedmény megszüntetése egyet jelent a nagykereskedők és a vasipari vállalatok számára a vas 3 százalékos drágulásával, holott a kormány a legutóbb életbeléptetett maximálással éppen a drágulást akarta elkerülni.

Kávé-e — a malátakávé?

Az egészségügyi minisztérium ellenőrző szervei országsszerte lefoglalták a bécsi Kathreiner malátakávégyárnak az üzletekben talált készítményeit azzal az indoklással, hogy a gyár egészségügyi kihágást követ el. A minisztérium arra az álláspontra helyezkedett, hogy kávénak csak a valódi kávécserje gyümölcse minősíthető és a bécsi gyár megteveszti a közönséget, miután a Kathreiner kávé a vegyvizsgálat szerint nem más, mint malátásított árpa. A gyár sorozatos fellebbezéssel élt a minisztérium határozata ellen és ezekben a perekben most hangzanak el az itéletek. Hasonlóképpen jártak el az egészségügyi szervek Reitmágel József, aradmegyei, kereskedővel szemben is, akinél szintén nagyobb mennyiségű Kathreiner kávéval találta.

A Kathreiner-gyár képviselőjében dr. Molnár Gyula, a Védjegytulajdonosok Szövetségének az ügyésze kimutatta, hogy a Kathreiner-gyár készítményein világosan fel van tüntetve a „malátakávé” megjelölés, tehát nincs szó megtevesztő szándékról. A törvényszék itéletében hatálytalanította az árukészlet lefoglalását, mire az egészségügyi minisztérium a táblához fellebbezett. A táblai tárgyaláson legnagyobb meglepetésre, maga Pap Eugen táblai főügyész is a minisztérium fellebbezésének elutasítását kérte, mert az alaptalan. Az itéletábla ennek következtében rövid tanácskozás után meghozta döntését, amelyben az egészségügyi minisztérium fellebbezését alaptalannak minősítette és azt elutasította.

**A vasuti reklámokat és falragaszokat
monopoljelleggel**

a Nemzeti Turisztikai Hivatal kapta meg.

A CFR vezérigazgatósága 3 esztendei időtartamra kizárólagos koncessziót adott a Nemzeti Turisztikai Hivatalnak arra, hogy a CFR összes állomásain, vonalain, kocsijaiban és vagonjaiban, valamint autóbuszain mindenféle reklámokat, állandóakat vagy elmozdíthatókat, falragaszokat, stb. alkalmazhasson. A Nemzeti Turisztikai Hivatal azokból az összegekből, amelyek az említett jog bérbeadása alapján fogják megilletni, 30 százalékot fizet a CFR autonóm pénztárának. Az engedményezési jog november 10-én már életbe lépett.

**Hogyan született meg
a „bugos” nadrag.**

A vasalt darág divatja nem valami régi és tulajdonképpen egyszerű véletlennek köszönheti létrejöttét. Az történt egy napon, hogy a walesi herceg, a későbbi VII. Edward király Karlsbadban nyaralt s valahogy egy erdei séta alkalmával elszakadt a nadragja. A legközelebbi ruhakereskedésből nagysietve hoztak egy nadragot, amely nagy csomóban egymásra fektetett áruból került elő s ennél fogva laposra préselt. Amikor a többi vendég a hamatérú walesi hercegen, a divat koronázatlan királyán meglátta ezt a „bugos” nadragot, sietve káldták valamennyien szabójukhoz nadragjaikat, hogy náluk élésebbre vasalja.

Uj nemzetközi vasuti egyezmény lép életbe a jövő évben

Monopolizálják a légi és a belvízi szállítás is.

A nemzetközi személy- és csomagforgalomra vonatkozó 1924. évi egyezményt az 1933. november 23-i római vasuti konferencián módosították, azaz, hogy csak az aláíró államok parlamentjeinek, illetve kormányainak ratifikációja után lép életbe. Ugyanekkor új egyezmény jött létre a nemzetközi áruszállítás tarifájára nézve is, amelyet az érdekelt államok az előbbivel együtt ratifikáltak.

Az egyezmény berni irodája megállapította, hogy az egyezményt már ratifikálta az államoknak az a többsége, amely az életbeléptetéséhez szükséges és ezért az érdekelt államok svájci diplomáciai megbízottaival néhány nappal ezelőtt Bernben értekezletet tartottak. Az értekezleten a következő államok diplomáciai megbízottai vettek részt: Franciaország, Belgium, Svédország, Dánia, Hollandia, Danzig, Németország, Svájc, Olaszország, Ausztria, Csehszlovákia, Románia, Magyarország, Jugoszlávia, Finnország, Lettország, Lengyelország, Lichtenstein, Luxemburg, Görögország és Törökország. A konferencia elhatározta, hogy mindezt egyezményt 1938. október elsején lépteti életbe és addig az egyes államok vasutai megteszik az előkészületeket a netalán szükségesnek mutató belső tarifamódosításokra, ugyancsak az autós, valamint a belvízi hajózás tarifáinak harmonizálására, a szomszédos államokkal, a római konferencia határozatainak megfelelően.

AZ 1933. NOVEMBERI RÓMAI NEMZETKÖZI VASUTI KONFERENCIÁN ELŐTERJESZTETT JAVASLATOK

Az 1933. évi római nemzetközi vasuti konferencián a vasut és az autós egymásközötti versenye problémájának megoldása képezte a legfontosabb feladatot, amelynek az eddigi érvényben levő 1924. egyezményben nyoma sincs. Ezzel kapcsolatban a következő négy tervet került a konferencia elé:

1. Korlátlan verseny lehetőség az autós és a vasut között. Ezt a tervet azok a fejlett autósiparral rendelkező államok pártolták, ahol a vasut magántulajdon.
2. Egységes monopólium az összes szállító eszközökre és járművekre, vagyis a monopolizált autószállítás egy és ugyanazon állami vállalatba koncentrálódó. Ezt a tervet azok az államok — köztük Románia is — támogatták, amelyeknek nincs fejlett autósipar és a vasut állami monopólium.
3. Külön monopolizálódó a vasut és külön az autósállítás és a két monopol állapotán meg az egymáshoz való viszonyát és az egymás közötti verseny lehetőségét. Ezt a tervet a fejlődő autósiparral rendelkező dunai államok támogatták.
4. Szabályozott verseny a vasut és autós között, hathatós állami ellenőrzéssel. Ezt a tervet a belgák és németek terjesztették elő, akikhez utóbb a franciák is csatlakoztak.

A RÓMAI NEMZETKÖZI VASUTI KONFERENCIA HATÁROZATA.

Az 1933. novemberi római nemzetközi vasuti konferencia — amint azt annak idején közöltük — az autós kérdést együtt tárgyalta a repülőforgalom és a belső (belvízi, folyami) hajózás kérdésével. Elfogadták határozatilag, hogy az egyes államoknak ajánlani fogják, miszerint a vasutakkal konkuráló szállítási vállalatok és a vasut közötti harmonikus együttműködést kell létesíteni, ahol lehet a verseny szabályozásával, ahol ez nem lehetséges, ott az összes szállítási eszközök egységes monopóliumának megteremtésével.

A konferencia elfogadta, hogy a nemzetközi vasuti egyezményt és a nemzetközi vasuti jogot az összes szállítási többi eszközökre (autós, repülőgép, folyami hajók stb.) is kiterjeszti. A határozat az egyes államoknak ajánlja: ha az országok autós, repülőgép, vagy folyami hajózállításokra egyezményeket kötnek, úgy azokat a vasuti egyezmények szellemében, a vasuti egyezményekkel összhangban kössék meg. Elhatározta a konferencia, hogy az összes szállítási eszközökre egységes típusú fuvarlevelet fognak rendszeresíteni, ha a szállítás a vasutal és más járművekkel kombináltan történik.

A római nemzetközi vasuti konferencia fenti határozatait a legtöbb állam már alkalmazta az

azóta megkötött hasonló egyezményeinél. Azok a fent felsorolt államok, amelyek a római konferencia határozatait még nem alkalmazták százszázalékosan, a most tartott berni konferencián kötelezték magukat, hogy 1938. október 1-ig a római konferencia határozatait teljesen végrehajtják.

ROMANIA IS ÉLETBELEPTETI AZ EGYEZMÉNYT AZ 1938. ÉV FOLYAMÁN.

Amint ismeretes Romániában is érvényben van 1924. évi nemzetközi vasuti egyezmény és Románia is ratifikálta az 1933. évi módosításokat, amelyek az autós- és repülőgépközlekedés szabályozására is vonatkoznak. A most megtartott berni konferencián Románia berni diplomáciai képviselője is tolmácsolta a román kormánynak azt a szándékát, hogy a

A hadügyminiszterium le akarja szállítani szerződéses szállítóinak árait

A napokban a hadügyminiszterium érdekes kezdeményezéssel fordult szállítóhoz: hivatkozással a nyersbörpiacon bekövetkezett árcsökkenésre, arra próbálja rávenni a vállalatokat, hogy

utólag csökkentsék a szállításra vonatkozó megállapodásban meghatározott árait.

A hadügyminiszterium értekezletre hívta meg a szállító vállalatok vezetőit és ezt megelőzően előterjesztette olcsóbbítási tervét, ami érthető feltűnést és megütközést keltett az érdekelt körökben. Az iparvállalatok kivétel nélkül jólevente tiltakoztak a terv ellen és rámutattak arra, hogy ennek megvalósítása mindenképpen káros és a lehetetlenséggel határos. A hadügyminiszterium által eszközölt rendelkezések leszállításához szükséges nyersanyagok jelentős részét a vállalatok már régebben beszerezték, tehát az utóbb bekövetkezett árcsökkenés nem érinti ezeket a tételeket, amelyek nagyrésze már készítés alatt szempontjából — de minden más vonatkozásban áll. Másrészt elsősorban az állam tekintélyének is —

káros és súlyos következményekkel fenyeget az egyoldalú eljárás, amely jogerős meg-

állapodások felbontását célozza.

A megrendeléseket az érdekelt vállalatok szabályszerűen, nyilvános árlejtés útján érték el, tehát rendes adásvételi ügyletről lévén szó, senki sem kívánhatja, hogy most visszatérjenek az eredeti megállapodásra. Hiszen — érvelnek a vállalatok, — ha ez az árcsökkenés lehetséges lenne, akkor az is természetessé válnék, hogy esetleg bekövetkező áremelkedés esetén a szállítást elvállaló gyárak a megállapított árak felemelését igényeljék. Ez a bizonytalansági rendszer semmi esetre sem járul hozzá a hadsereg szükségletének zavartalan és fennakadás nélküli kielégítéséhez, másrészt pedig

megrendítene az állammal kötött szerződésekbe vetett hitet.

Mindezek alapján az érdekeltet közbenjártak a hadügyminiszteriumban, hogy a hadügyi kormány tekintsen el tervének megvalósításától, ami minden esetre helyesebb lenne, mintha nyílt értekezleten kellene a vállalatoknak érdekeiket megvédeniük. A hadügyminiszteriumban megfontolás tárgyává tették az előterjesztést, döntés azonban még nem történt.

— ORIASI IVÓVERSENY LONDONBAN.

Londonból jelentik: Most kezdődött meg Londonban a világ legnagyobb cocktail versenye. A szálloda- és étteremkiállítás keretében tartják meg ezt a különös mérkőzést, amelyre a világ legkülönbözőbb részeiből érkeznek nevezések. A feladat a hivatalosan nyilvántartott négyezer-fél régi cocktail mellé új kreációkat bemutatni. 315 új cocktail-recept érkezett a versenyre és napokig fog tartani, míg a mérkőzés bírái valamennyit kipróbálják. Minden bíró naponként csak ötféle italt próbál végig, mert attól tartanak, hogy ennél több már lerészegitené a komoly szakértőket is. A cocktailek elbírálásánál betűrendben haladnak előre és e pillanatban még csak Bayreuth, Bombay, Bonn és Birmingham nevezéseinek elbírálásánál tartanak.

— Gyémántcsiszoló üzemet akar felállítani Romániában egy belga cég. A belga I. Lewy ypresi cég engedélyt kért a román kormánytól egy gyémánt- és drágakőcsiszoló üzem felállítására. A drágaköveket és gyémántot a cég külföldről nyersen importálna a kormány által megállapított vámkedvezmény mellett és azokat az országban felállítandó csiszoló dolgozók fel a kormány gazdasági bizottsága legközelebbi ülésén foglalkozik a belga cég kérésével.

A konverziós beadványok bélyegmentesek.

A központi bélyegügyi bizottság legutóbbi ülésén a következő határozatot hozta: A mezőgazdasági és városi tartozások konverziójáról szóló törvény 75. szakasza szerint a bélyegmentesség kétféleképpen van megállapítva. Az egyik rendelkezés szerint bélyegmentesek az összes deklarációk, kérvények és perrendi akták, amelyek általában a törvény alkalmazásával vannak kapcsolatban. Ez általános rendelkezés. Egy másik speciális rendelkezés a törvény 76. szakasza értelmében az, hogy e szakasz alapján beadott váltókeresetek a bélyegtörvényben előírt proporcionális adónak felét viselik. Ezek a mentességek és kivételek szigorúan értelmezendők és azokat nem lehet kiterjeszteni a törvény kifejezett korlátain túl. Ebből az következik, hogy a fentebb említett váltókeresetek alapján meginduló per folyamán keletkező akták nem élvezik a teljes bélyegmentességet, minthogy a bélyegmentesség csupán a proporcionális adónak felére van korlátozva.

— Nagy munkanélküliség az angol fémiparban. A „Financial Times” értesítése szerint több mint ötszáz ezer fémipari munkás vált jelenleg munkanélkülivé Angliában. E nagyarányú munkanélküliség oka elsősorban az amerikai fémipari munkálatokban az utóbbi tíz hét folyamán beállott nagyarányú visszacsúszás.

Bonyodalom a papir forgalmi adója körül

November 13-án a pénzügyminiszter rendeletét adta ki, amely a papirból s karton-papirból készült áruk forgalmi adóját áthárítja a nyersanyagra, vagyis a papírra és karton-papírra olyképpen, hogy ezeknek 6 százalékos forgalmi adóján kívül még 9 százalék forgalmi adót kell fizetni.

A rendelet azonban már az első napokban alkalmazhatatlannak bizonyult, mert intézkedései sok félreértésre adtak alkalmat.

A pénzügyminiszterium november 17-én körtávirattal a rendelet törvény alkalmazását felfüggesztette

azzal, hogy később újabb intézkedést küld. A rendelet törvény alkalmazását felfüggesztő miniszteri rendelet kiadása óta közel egy hónap telt el, azonban a pénzügyminiszterium nem intézkedett arról, hogy a régi rendszer szerint fizetendő-e a papirból készült áruk forgalmi adója, vagy pedig újabb intézkedésig mentesíti az érdekelt vállalatokat a forgalmi adó fizetése alól. A pénzügyigazgatóságok véleménye szerint

a rendelet törvény, mivel azt más törvény útján nem helyezik hatályon kívül, továbbra is érvényben marad,

mert a pénzügyminiszteri rendelet csak a rendelet törvény alkalmazását függesztette fel. Mint-hogy pedig a forgalmi adótörvény szerint illetéktelenül semmiféle olyan termék nem maradhat, amely után a forgalmi adótörvény szerint a forgalmi adó fizetendő, a pénzügyigazgatóságok a régi rendszer szerint követelik a nyomdai vállalatoktól a forgalmi adó fizetését.

Most az a helyzet alakult ki, hogy a papirból készült áruk forgalmi adóját új rendelet törvény szabályozza és mégis a hatályon kívül helyezett intézkedések nyerne alkalmazást.

KOMOLY BIZONYITEK

A hadnagy előhívja a puccerjét és így szól hozzá:

— Miska, elméssz ide a boltba és hozol valami jó pikáns sajtot, de vigyázz, hogy jó pikáns legyen.

A puccer negyedóra múlva hozza a sajtot.

A hadnagy megkérdi:

— Jó pikáns?

— Hadnagy urnak alássan jelentem, — mondja a puccer — nagyon jó pikáns lehet, mert az egész uton csókra állt tüle a szám.

A PINCÉR

Irta: HARSANYI ZSOLT

Nagyon rossz napja volt a kegyelmes urnak, s ezen nem is lehetett csodálkozni. Három napja volt New Yorkban, és a vilanyforgatagos, rengeteg város zsivaja, zürzavara nagyon terhesen hatott idegeire. Nem birta a reggeltől estig tartó hajszát. Kényes természeténél fogva a csendet szeretete, ennek a városnak pedig a rettentő lármája volt a főjellemonása. Megafonok ordítása, rádiórecsegés, túlköles, dübörgés, a földfeletti vasut elviselhetetlen mennydörgése, a mindig és mindenütt hangosan kiabáló emberek, a száguldo liftek, az uccák elképesztő forgalma, mindez különben is idegessé tette. És ehhez most még a meghívás is. Ez több volt a soknál.

Korláth kegyelmes urat az unokaöccse hívta meg vacsorára. A meghívót a kegyelmes ur titkára nyitotta ki. Hiszen csak biztosan lehetett volna tudni, hogy a titkár nem tudja az unokaöccs titkát. Mert akkor egyszerűen napirendre lehetett volna tenni a dolog felett. „Kedves Gyuri bátyám! A lapokból olvasom, hogy New Yorkban vagy. Feleséggel együtt nagyon boldog volnék, ha holnap este fél nyolckor vacsorára megtisztelnéd szerény házaamat. Biztosan elvár, rokonai szeretettel, Elemér.” A levelet a Magnific-szálló előkelő levélpapírján írta küldője. Ha tehát a titkár nem tudja, hogy ki az a Korláth Elemér, akkor nincs semmi baj. Válaszolni lehet a Quebec-szálló kevésbé előkelő papírján, hogy szívből sajnálja, de az órákra kimért idő szűke folytán a változatlan rokonai szeretet ellenére sincs módjában, sőtbbi. De ha a titkár tudja, akkor nagyon kínos a helyzet.

Egyszerűen és ridegen kimondva az igazságot: Korláth Elemér, miután atyja tönkrement,

Sérelmes helyzetbe kerültek Oradea-Nagyvárad vízvezeték-szerelői

Az Oradea-nagyvárad bádigosok és vízvezeték-szerelők szindikátusa átiratot intézett a vízüzem igazgatóságához, amelytől kérte az üzem-szabályrendelet 47. és 51. paragrafusának módosítását. A beadványra az üzem-igazgatóság kérte egy tárgyaló-bizottság kiküldését. A megjelent tárgyaló-bizottság a tervek egyszerűsítését javasolta olyképpen, hogy úgy a vízvezeték, mint a csatornázási terveket egyesítve ad-hassák be és mint egyesített terv után egyszerűsített fizetést engedélyezzék.

Szenes Antal főmérnök-üzemigazgató válaszában kifejtette, hogy e kérésnek csak az egyszerűsítés taxára vonatkozó részét terjesztheti az igazgatóság elé, míg a tervrajzokra vonatkozólag kijelentette, hogy azt semmi körülmények között sem engedélyezheti, mert az üzem létesítése óta külön csatornázási és külön vízvezeték-rajz- és irattárt vezettek be.

A tárgyaló-bizottság kérésére jóváhagyás végett előterjeszti még azon kérést, hogy az ideiglenes vezetékek (malter vezetékek), meg-

hosszabbítását, illetve a nyomócsővel való összeköttetését kizárólag autorizált szerelőiparos bejelentés kötelezettsége mellett végezhesse.

Az üzemigazgató kijelentette, hogy mindaddig, amíg az új képesítési bizonyítványokat (mesterkönyvek) ki nem bocsátják, addig teret csak az üzemnél levő táblázaton szereplő szerelő-iparostól fogad el. Megnyugtatta a tárgyaló-bizottságot, hogy a szabályrendelet vonatkozó paragrafusa alapján a jövőben is igyekezni fog a kontárok a szakmából kizárni. Kérte a megjelent tárgyaló-bizottságot, hogy a szabályrendelet technikai részére tegye meg a szindikátus esetleges észrevételeit, vagy kívánságát és amennyiben azok akár az üzem, akár a szindikátus érdekeinek megfelelnek, úgy a már az általa tervbe vett technikai rész módosításánál figyelembe veszi.

A tárgyaló-bizottságban az Építőiparosok Szövetsége nevében és részéről dr. Koller László szövetségi titkár vett részt.

Az Ugir nem hajlandó ez évben is fizetni az egyszázalékos munkanélküli segélyeket.

Közlöttük, hogy az UGIR tagjai nem hajlandók ez évben is fizetni az önkéntesen vállalt egyszázalékos munkanélküli segélyilletéket. A munkaügyi minisztérium ragaszkodik az illeték fizetéséhez, amelyet a román szakmunkások kiképzésére szolgáló iskolák fenntartására akar fordítani. Az egyszázalékos illeték ügyében döntés még nincs.

Üveggyárat gyártanak országban.

Diciosanmartin-dicsőszentmártoni üveggyár berendezkedett üvegvatta gyártására és az új termékeket a vállalat már forgalomba is hozta. Mint értesülünk, az üveggyár a Saint Gobain szabadalom alapján üvegfonalak és üvegsszövetek gyártására is berendezkedik.

FELÁRU KARÁCSONYI UTÁZÁS A CFR VONALAIN. Bucurestiből jelentik: December 24-ikétől január ötödikéig az államvasutakon fél jeggyel lehet utazni. A személyvonatokon elegendő a fél jegy, gyorsvonatokon a fél jegyen kívül a teljes különbözet megváltása kötelező. Rapid vonatoknál a helyi-jegyeket is teljes összegben meg kell váltani.

1936. október 1-től esedékes az egészségügyi illeték.

A pénzügyminisztérium tudomására jutott, hogy a helyiségek után fizetett egészségügyi illetékek kivételénél egyes bizottságok 1936. április 1-étől kezdve alkalmazzák ezt az illetéket. Mivel az egészségügyi illeték kiróvásának 1936. október elsejétől kezdődőleg kell megtörténnie, a pénzügyminisztérium körrendeletet intézett az ország pénzügyi hatóságaihoz, amelyben rámutat az említett eljárás helytelenségére. Azon vállalatoknak, amelyeknél az egészségügyi illetéket 1936. áprilisától állapították meg, fellebbezéssel kell élniök.

kivándorolt Amerikába és különböző vergődések után, mint pincér kereste meg kenyerét. Leveleire a család tagjai csak immel-ámmal válaszoltak, sőt végül egyáltalában nem irtak a család szegyenének. A levelezés abban maradt. Korláth Györgynek, az előkelő közéleti férfinak, a Nemzeti Kaszinó tagjának, becsületbíróságok állandó elnökének, kényelmetlen volt ez az összeköttetés. Kivált mikor a belügyminiszteri tárcát töltötte be. A pincér-rokot a családban is mennél kevesebbet emlegették, a közélet pedig lassanként elfelejtette. Maga a kegyelmes ur is egyikezett elfelejteni. Haragudott erre a gondolatra, a pincér létezésétől sértve érezte magát, olybá vette ennek az öccsnek a világban való létét, mint egy meg nem érdemelt bántalmat, amellyel szepőlten közéleti multját a végzet inzultálta. Ha valami látogatója a régi családi képek között motoszkált testvéri ágról kezdett kérdezősködni, a kegyelmes ur elkomorult és másfelé fordította a beszélgetést. És haragudott. Állása, származása, rangja, vagyona, multjának előkelő tisztelessége még benne magában is tiszteletet keltett önmaga iránt. És ezért úgy elhessegette magát a pincér-unokaöccsnek még gondolatát is, hogy már csakugyan majdnem elfelejtette. Csak akkor ütött a gondolat sajtó fájdalommal a szívébe, mikor kiűnt, hogy Amerikába kell mennie. Mi lesz, ha véletlenül olyan vendéglőben vacsorázik, ahol éppen unokaöccse fogja kiszolgálni, mint közönséges pincér? Szinte kedve lett volna lemondani az egész amerikai utról.

De erről nem lehetett lemondani. Árdeale-erdélyi birtokát elvesztette, magyar területen fekvő vagyont megették a hadikölcsönök és egyéb háborús bajok. Leszegényedett. Egyre jobban adósodott. A legnagyobb nehézségek árán tudta csak az élet áradatának felszínén tartani magát. Sok mindentől le kellett mondania, sok mindent el kellett

adnia. Olcsóbb cigarettához szokott, a löversenyre nem ment ki többet. És még így sem ment a dolog. A nagybank elnöke, akinek őszintén feltárta egyéni helyzetét, így szólt:

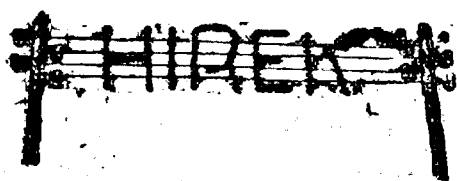
— Ha Amerikában képviselőt meg tudnád csinálni a bankomnak, azt te vezetnéd és el volnál látva életed végéig. Próbáld meg közvetlen tárgyalással, menj ki New Yorkba. A költségeket szívesen fedezzük.

— Igen — felelte ő habozva —, de attól tartok, hogy az én közgazdasági tudásom egy ilyen nehéz tárgyalásnál...

— Bocsás meg, ha közbevágnak, kegyelmes uram, de erre ne gondolj. Adok melléd valakit, szakembernek és titkárnak. Itt van a Geszterédy-fiu, kitűnő és tehetséges ember, nálunk szolgál, tudommal távolról rokonod is. Az majd kinyitja a száját, ahol kell.

Igy vágott neki Amerikának. Egész hajútja kellemes nyugalmát elrontotta a pincér gondolata. Vajjon megusza, vagy nem usza meg? Olykor nevetésgesnek látta a feltevést, hogy a kilenc milliós városban éppen ebbe az egy emberbe ütközzék belé. Olykor viszont meg volt győződve különböző babonás jelekből, hogy a pincér miatt kínos szegyenkezések perceiben lesz része. Talán az egész üzleti tárgyalás is ezen borulhat fel. Hieszen az amerikaiak sznokok. Ót bizonyára igen csínján fogják kezelni, mint nemes származású előkelőséget, de ha a pincér-rokot kiderül, nevetésgessé válik az előkelőség és összedől az egész ügy.

Az első három napot megusza, a pincér nem bukkan fel sehol. Viszont az üzleti tárgyalások igen kelletlenül haladtak. Savington és Clayton urak nagy tisztelettel adóztak a nyakkendőűnek, amely magától I. Ferenc Józseftől, valamint a címeres zsebkönyvnek, amely magától a bolgár cártól származott, de mikor üzletre került a sor, lehetet-

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötéseknél árengedmény.
Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon. Strada Braşianu 18.

A fűrészáru kiviteli tarifáját emeli a CFR

Beszámolt „Az Iparos” legutóbb arról, hogy a CFR meglepetésszerűen meghirdette az exportfűrészáruk felemelt szállítási tarifájának január 1-én történő életbeléptetését. Faexportőr körökben nagy megdöbbenést váltott ki a CFR elhatározása, mert az emelés fűrészáruexportunkat — amely csak az utóbbi időben lendült fel olyan mértékben, hogy kárpótolhatta volna a dekonjunktúra éveiben elszenvedett veszteségeikért az exportőröket — teljesen tönkre teszi. A nemzetközi piacokon a fűrészáruk árai a különböző nemzetközi egyezmények ellenére is csökkennek a nagy verseny miatt, a fűrészáruk szállítási tarifájának emelése pedig versenyképtelenné teszi a hazai fűrészáruat a nemzetközi piacokon.

A CFR a tarifaemelés olyképpen akarja végrehajtani, hogy az alacsonyabb tarifaosztályból magasabb díjszabástételbe sorozza az exportra kerülő fűrészárukat.

A talpfa szállítási tarifájának emelése olyan arányú, hogy lehetetlenné válik a talpfa kivitele.

Ezáltal a CFR-nek sikerül ugyan meggátolnia a talpfa kivitelét, azonban — a talpfatermelők véleménye szerint — ezzel nem nyer megoldást a CFR talpfaszállításának kérdése. A talpfatermelők ugyanis csak azért exportáltak, mert az államvasut nem volt hajlandó olyan árat fizetni, amely mellett a talpfatermelés rentábilis. Ha a CFR lehetetlenné teszi a talpfa kivitelét,

azonban nem fizet olyan árat, amely mellett a talpfatermelés rentábilis, a talpfatermelők kénytelenek lesznek a termelést beszüntetni, mert veszteség mellett nem termelhetnek.

Sokkal célravezetőbb lett volna, — állapítják meg a talpfatermelők, — ha a CFR talpfaárpolitikáján változtat, mintsem ilyen eszközök-höz folyamodik, amelyek nem biztosítják ugyan a vasut talpfaellátását, viszont lehetetlenné teszik a rentábilisnak mutató talpfaexportot.

— TÖKEKAMATADÓ KÜLFÖLDI KÖLCSON UTAN. Ismeretes, hogy a külföldről kölcsönzött tőkék megadóztatását rendelte el egy korábbi pénzügyminiszteri rendelet. A tökekamatadó kirovása bevallási határideje ugyan már lejárt, de a pénzügyminiszter újabb rendelettel azt ez év végéig meghosszabbította. Az új hatánapig történő bevallások esetén a tökekamatadó után bírságot fizetni nem kell.

Esik a fa világpiaci ára

A német Statistisches Reichsamt kimutatása szerint a fa világpiaci ára némi esést mutat. A fa világpiaci indexszáma a következő: 1925-től 1926-ig 100, 1936 szeptember 52, 1937 június 71 és 1937 november 69.9.

— Jobb munkaerő elosztásra készül a pénzügyminiszter. A pénzügyminisztérium leirat fordult a pénzügyi felügyelőkhöz, hogy pontos kimutatást juttassanak el a minisztériumba a körzetükben dolgozó napidíjasokról. A leirat megállapítja, hogy ezidőszakra a munkaerő-elosztás aránytalan és nem megfelelő. Több pénzügyigazgatóságon túl sok, másutt pedig igen kevés a munkaerő, amit igazságos elosztással kell a pénzügyi hatóságoknak helyesbíteniük.

UJ KELET

România egyetlen

zsidó napilapja

Kérjen mulatványszámot

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Tipografia „HIRLAP”, Arad.

len kikötéseket szabtak. A harmadik napon már kétségtelennek látszott, hogy az üzlet nem sikerült. S ugyane napon érkezett az unokaöccs meghívása. A pincér felbukkant.

A kegyelmes ur fáradtan, kedvetlenülült neki a negyedik nap reggelijének. A házi telefonon átszólt a titkárnak, hogy jöhet referálni s a napi teendőket megbeszélni. Az jött is, szintén kedvetlenül és idegesen. Reggeli mellett átvették az üres kérdéseket.

— Más nincs, kegyelmes uram és azt hiszem, holnap eredmény nélkül szállunk fel hajóra.

— Sajnos, úgy látszik.

Hallgattak. Aztán a titkár előhozakodott az unokaöccs levelével. Habozásán látszott, hogy mindennel tisztában van.

— Ja igen, kegyelmes uram, még itt van ez a meghívás. Parancsolj rendelkezni.

— Ugy. Igen. Ja, igen. Öszintén szólva határozatlan vagyok. Te mit gondolsz?

— Kegyelmes uram, ez demokráta ország. Az illető rokon, úgy tudom, éttermi alkalmazott. Rossz hatást tenne, ha nagyméltóságod nem fogadná el a meghívást. Itt más szempontok vannak, mint nálunk. Ez a rokon, ha megsértődik, el mehet a lapokhoz. Az itteni sajtó...

— Igen, igen, igazad van. Telefonozz neki, hogy el fogok menni.

A telefonszám rajta volt a levélen. A titkár ott helyben felhívta a pincért. Magyarul kezdte, de aztán angolra fordította a beszélgetést. Mikor befejezte, csodálkozva jelentette:

— A háziasszonnyal beszéltem. Engem is meghívott és kéri, hogy frakkot vegyünk.

— Frakkot? Ugy látszik, másképpen már nem is érzik jól magukat. Na nem baj, elmegyünk. Ez

az Elemér gyerekkorában tulajdonképpen roppant kedves fiucska volt.

Aznap még befejezték az üzleti tárgyalásokat. Eredmény nélkül. Az üzleti elv kutba esett. Este hétkor taxit hozattak. A kegyelmes ur bosszúságában felrakta összes rendjeleit.

Jó félóraig haladt velük a kocs. Végül megálltak egy kertés villa előtt. Sőt akár kastélynak is lehetett volna mondani. Almélkodva néztek egymásra. De nem lehetett tévedés, a levélben megadott szám egyezett. Bementek a kavicsos uton át. Az előcsarnokban bóbítás néger szobalány és egy májoridomus várta őket. A májoridomus térdnadrágot hordott, hozzá frakkot fekete nyakkendővel.

— Mr. Korláthnál vagyunk? — kérdezte a titkár kétkedve.

— Yes, sir, ez Mr. Korláth otthona.

— De a... az izé... az éttermi alkalmazott?

— Ugy van. Méltóztassék erre fáradni.

Nehéz szönyegek, gazdagság, kényelem. Egy ajtóval beljebb a házaspár várakozott, de már más vendégek is voltak jelen. A kegyelmes ur elé egy tündöklően elegáns ur lépett.

— Isten hozott, Gyuri bácsi. Hadd mutassalak be feleségemnek és a leányomnak.

Két előkelő dáma nyujtotta a kezét. Az idősebbik kápráztatón ékszeres. A fiatalabbik divatlapból kilépett amerikai flapper-szépség. A többi vendégekről kilátszott a jómód. Volt egy tábornok is köztük. Gyorsan kitűnt, hogy a tábornok fia eljegyzett vőlegénye a pincér leányának.

De hogy-hogy pincér? Mikor leültek társalogni, a volt belügyminiszter ámulva nézett körül a pazar teremben.

— Ugy látom, Isten felvitte a dolgodat,

— ILLETEKEGYENÉRTEK KIVETÉSE. A bélyegtvörvény 16. szakasza szerint fizetendő illeték egyenértéki adóra vonatkozó vallomásokkal december 31-ig kell a pénzügyigazgatóságnál letenni. Ez vonatkozik minden holtkezi vagyonra, amely után jövedelem adót nem fizettek, csak illetékegyenértéket.

— Két új cigarettagyárat létesít a dohányjövődék. A dohányjövődék igazgatósága két új cigarettagyár felállítását határozta el, egyenként 21.500.000 lei befektetéssel. Az egyik gyár Tg. Jiubane, a másik R. Saraton-működik majd. Az építkezési árlejtésre január 28-án kerül sor s a résztvevőknek 1.300.000 lei biztosítékot kell letenniük.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

In Grupa I. Csoportban Vád. lui Iuliu Cermák Gyuláné 929.

In Grupa II. Csoportban változatlanul 1006 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutoare de Inmormântare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statutul călitatei lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul.

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban. 1015 Vád. lui Francisc öz. Hory Ferencné, 1016 Alexandru Kovács Sándor.

In Grupa B. Csoportban: 995 Ludovic Amtmann Lajos, 996 Vád. lui Iuliu öz. Cermák Gyuláné.

— Nem panaszkodhatom. Éttermi főnöke vagyok a Magnific-szállónak s a résztvénytőke egy-egyede az enyém.

— És tovább dolgozol?

— Természetesen. Vezetem az éttermet. De ma kivételt teszek, ma örömmünnp van miattad a házamnál.

Ragyogó asztalhoz vezették át őket. Kábitó virágdisz, nehéz ezüst, inyenyeceknek való ételsor. Társalgás színházról, irodalomról, politikáról. A kegyelmes ur több ízben is álmélkodva tekintett körül. Ha egy diplomata gazdag házához hívták volna meg vacsorára, körülbelül így érezhette volna magát.

Fekete után a házigazda végigvezette a két magyar vendéget a lakáson. Megmutatta szönyegeit, két Grecoját és inkunábulumokkal gazdag könyvtárát. Egyes ritka butordarabok fölött vitázni kezdtek. A házigazda elég jól értett a műtörténethez, de a kegyelmes ur sokkal jobban.

— Te kellenél nekem tanácsadónak, Gyuri bácsi.

— En bizony vállalnám — vetette oda könnyedén a kegyelmes ur.

— Tudod mit, erről komolyan is lehetne beszélni.

— Allok elébe.

Félrevonultak. Egy-egy pohár highball kíséretében leültek a sarokba a kis asztalhoz. A társaság többi része grammofonozott, a fiatalok táncoltak.

Éjjel félkettőkor a kegyelmes ur így szólt a titkárhoz:

— En megyek haza. Légy szíves, küldesd ide minden holmimat a szállóból és a hajóirodában töröltesd ki a nevemet. Otthon megmondhatod, hogy letelepedtem amerikai családomnál. Szervusz.